

126311601: אתיקה ואחריות חברתית בניהול תשע"ה

סוג הקורס: חובה	מס' י"ס: 0.5
שנה"ל: תשע"ה	סמסטר: א' תקופה 2
דרישות קדם: אין	
שם המרצה: ד"ר יובל דרור	ydror@tau.ac.il
עוזר הוראה: אלון קלמוביץ	alonk4@gmail.com

שיעור: תקופה 2 – 7 מפגשים בימי שישי שעה 9:45-8:30
שעות קבלה: יום ד', 15:00-15:45, חדר: 428 (בתיאום מראש),

מטרות/יעדי הקורס:

לספק תשתית תיאורטית ויישומית ראשונית למודעות אתית דרך מפגש עם מספר סוגיות אתיות שמעסיקות ארגונים ופרופסיות.

תיאור תמציתי של הקורס:

הקורס מניח את היסודות התיאורטיים לחשיבה אתית בקונטקסט עסקי ופרופסיונאלי. דרך דיון על הקשר בין אתיקה ומוסר (גישות תועלתניות ודה-אונטולוגיות) לבין עסקים, יחשפו האופנים שבהם אתיקה מתחברת לחשיבה עסקית ברובדי העובד הזוטר, מנהלי דרגי הביניים והדרג הבכיר. יידונו גם סוגיות באחריות חברתית של הפירמה. כמוכן, הקורס יספק חשיפה לעקרונות הקודים האתיים של פרופסיות בהן זו של איפא.

מטלות הקורס

1. ניתוחי מקרה

מספר שעורים יתבססו על ניתוחי מקרה. תיאורי המקרה יפורסמו באתר הקורס ובהם ישולבו גם שאלות ההכנה לשיעור. ניתוחי המקרה יבוצעו ברביעיות. הרביעיות יתכוננו להציג את ניתוח המקרה שביצעו בפתיחת השיעור בכל דרך שיבחרו. שאר הרביעיות יתבקשו להכין תגובה לניתוח המוצג על סמך ההכנה שלהן.

2. **כתיבת case study** - ניתוח תחום האתיקה של ארגון. כל רביעייה תבחר ותנתח ברמה האתית ארגון על פי בחירתה ונגישותה לארגון. על הצוות להגיש עבודה הכוללת התייחסות לסוגיות הבאות:

- מהם הערכים האתיים המוצהרים של הארגון?
- מהם הערכים והפרקטיקות שעל פיהם מתנהל הארגון בפועל?
- נתח את הממצאים (משני הסעיפים הראשונים) על בסיס הגישה של בדראצ'ו או של אביבה גבע
- בהתבסס על הממצאים והתיאוריה, מה הייתם ממליצים להנהלת הארגון לעשות אחרת ממה שעושים כיום?

*הערות חשובות:

- העבודה מוגשת ברביעיות.
- יש לשמור על כללי דיסקרטיות תוך ביצוע העבודה.
- אין להציג את הממצאים או לקיים דיון עם הארגון או מי מעובדיו על העבודה
- היקף העבודה – עד 1500 מילים.
- מועד הגשת העבודה: עד ולא יאוחר מיום תחילת תקופה 3 (איחור עשוי להיות כרוך בהורדת ציון)

מבנה הציון:

- 50%** מהציון מבוסס על מבחן שמבוסס על חומרי קריאת החובה לקורס (כפי שמופיעים בטבלת תוכן הקורס וכפי שיעודכן לקראת סיום הקורס). המבחן יהיה ברובו בסגנון אמריקאי ויתבסס גם על ניתוחי מקרים.
- 15%** מהציון מבוסס על הגשת **ניתוח מקרה** לפני שיעורים מספר 2 ו-3 ברביעיות (כל רביעיה תגיש מקרה אחד - יוסבר בשיעור הראשון).
- 30% כתיבת case study** בתחום האתיקה
- 5%** מהציון על הגשת שאלות הנגזרות מקריאת החובה לכל שיעור – שיגשו בתחילת כל שיעור. (הסבר יינתן בשיעור הראשון).

חובות הסטודנט

- קריאת חומרי הקריאה לקראת כל שיעור
- ניתוחי מקרה לקראת השיעור
- עבודה מסכמת: Case study in Ethics
- מעבר מבחן בציון 60 לפחות

קריאת החובה (תכלול בבחינה)

שעור מס':	נושא	ביבליוגרפיה
שעור מס' 1	שיפוט מוסרי בקונטקסט עסקי	אביבה גבע (2011): מוסר בעסקים פרקים א'; ט יובל דרור (2007): "ממלאכת קודש למלאכת מחשבת: "On Becoming an "Ethically Sensitive Pragmatist"
שעור מס' 2 [השיעור ימשך 1:45]	ניתוח מקרה	אביבה גבע (2011): מוסר בעסקים פרק יג' -סרט שיוצג בכיתה
שעור מס' 3	ניתוחי מקרה	אביבה גבע (2011): מוסר בעסקים פרק ח' -תיאורי מקרה \ מבוססים על באדארצ'ו
שעור מס' 4	התפתחות הגישה לאתיקה בתוך ארגונים	Rossouw & Vuunen : "Modes of Managing Morality"

תו תקן 10000 אחריות חברתית -אביבה גבע (2011): מוסר בעסקים פרקים ג' יא'	אחריות חברתית של הפירמה	
תו תקן 10000 אחריות חברתית -אביבה גבע (2011): מוסר בעסקים פרקים ג' יא' Sheri Webber: Ethical Climate Typology and Questionnaire The Journal of Academic Librarianship Volume 33, Issue 5, September 2007, Pages 567-580	אחריות חברתית של הפירמה אקלים ותרבות אתית בארגונים	שעור מס' 5
-מפגש עם ראש ועדת האתיקה של א.י.פ.א: בני שדה -Wooten (Winter 2008): Ethical Issues Facing O.D. in New Paradigm Organizations <u>Organization Development Journal</u> הקוד האתי של איפא	קוד אתי ואתיקה פרופסיונאלית	שעור מס' 6
-קיי: אתיקה בעסקים: הלכה למעשה פרקים מס': 2,4,5 Gatewood & Carroll (1991)	תהליכי הטמעה של קודים אתיים בארגונים	שעור מס' 7 7 לפבר 2014

רשימת קריאה נוספת

ספרי הקורס:

- ✓ **Badaracco, J. L. (1997).** Defining Moments: When Managers must choose between Right and Right. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- ✓ **אביבה גבע (2011):** מוסר ועסקים: מקבילים נפגשים הוצאת הקיבוץ המאוחד \ משכנות שאננים

ספרים נוספים:

- ✓ וולף, רות. (2008), **אתיקה טובה לעסקים**, הוצאת ראובן מס.
- ✓ וינריב, א, 2008, **בעיות בפילוסופיה של המוסר**, אוניברסיטה פתוחה, מהדורה שנייה
- ✓ לנדאו, רות ושפיר, גבי (עורכים) (2007): **אתיקה במחקר** הוצאת מאגנס
- ✓ פלאטו- שנער, רות (2010): **דיני בנקאות – חובת האמון הבנקאית**; הוצאת לשכת עורכי הדין
- ✓ י.קורי (2008): **סוגיות נבחרות באתיקה עסקית ובאחריות חברתית** הוצאת מאגנס
- ✓ קיי, א. (עורך) (2009): **אתיקה בעסקים: הלכה למעשה**; המרכז לאתיקה בירושלים

רשימה על פי נושאים :

אתיקה ומוסר

- ✓ אריסטו (1985): אתיקה מהדורת ניקומאכוס, הוצאת שוקן, עמ' 15-39
- ✓ Aristotle (1976). Ethics London: Penguin Books
- ✓ Baier., K., 1993, "Egoism", in *Companion to Ethics*, Singer P., (ed.), Chapter 16. pp. 197-204.
- ✓ Becker, T. E. (1998). Integrity in organizations: Beyond honesty and conscientiousness. *Academy of Management Review*, 23, 154 – 161.
- ✓ Bowie N., 2002, "A Kantian Approach to Business Ethics", in *A Companion to Business Ethics*, Frederick R (ed.), pp. 3-16.

תואר שני בניהול - ייעוץ ארגוני

- ✓ Snoeyenbos., M, and Humber., A., (1999): "Utilitarianism and Business Ethics", in *A Companion to Business Ethics*, Frederick, R. (Ed.), pp. 17-29.
- ✓ Solomon., R., 2002, "Business Ethics and Virtue", in *A Companion to Business Ethics*, Frederick R (ed.), pp. 30-37.
- ✓ Walzer.M.(1984): *Spheres of Justice*. New York: Basic Books

אתיקה בעסקים

- ✓ Badaracco, J. L. & Webb, A. P.(Winter 1995):" Business Ethics: A View from the Trenches". *California Management Review*, 8 – 28.
- ✓ Brown, M. T. (1990). *Working Ethics: Strategies for Decision Making & Organizational Responsibility*. Jossey – Bass.
- ✓ Camenish, P. F. (1996), Moral leadership in business, *Business and professional ethics journal*, 5, Pages 98 – 110.
- ✓ De George., R. (2002): "International Business Ethics", in Frederick, R. (ed.), *A Companion to Business Ethics*, pp. 233-242.
- ✓ Dickson, M. W., et al. (2001). "An organizational climate regarding ethics: The outcome of leader values and the practices that reflect them". *Leadership Quarterly*, 12 pp. 197 – 217.
- ✓ Donaldson, D., Werhane P., and Cording: M: *Ethical Issues in Business: A Philosophical Approach*,., Prentice Hall. pp. 33-38.
- ✓ Friedman M., 2002, "The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits", In
- ✓ Beverly Walker and Tim Haslett (2002): "Action Research in Management—Ethical Dilemmas" *Systemic Practice and Action Research*, Vol. 15, No. 6, December

- ✓ Rossouw, G. & Vuunen, L. (2007): "Modes of Managing Morality" in: Singer, A. (ED): Business Ethics and Strategy Vol.2. Ashgate pp.512-524
- ✓ Weston, A. (2001): A 21st Ethical Century Toolbox. New York: Oxford University Press

מנהיגות ואתיקה

- ✓ Ciulla, J. B. (Ed.) (1998). Ethics: The heart of Leadership. Praeger
- ✓ Johnson, C. (2009): Ethical challenges of Leadership (3ed) Sage
- ✓ Yukl, G. (2006). Leadership in Organizations (6th Ed.) Prentice Hall Chapt.14 Ethical Leadership, pp.417-427.

אתיקה בארגונים ציבוריים

- ✓ Michael Broussine and Chris Miller (2005): "Leadership, ethical dilemmas and 'good' authority in public service partnership working" Business Ethics: A European Review Volume 14 Number 4 October
- ✓ David A. Buchanan (2008) : You Stab My Back, I'll Stab Yours: Management Experience and Perceptions of Political Behavior
British Journal of Management, Vol. 19, Issue 1, pp. 49-64, March 2008
- ✓

אתיקה ושחיתות

- ✓ Anas, V. Ashford, B. E. & Joshi, M. (2004) "Business as usual: Acceptance of

corruption and perpetuation of corruption in organizations". The Academy of Management Perspective

- ✓ Bok S., 2002, "Whistleblowing and Professional responsibilities", in Donaldson T., Werhane P., and Cording M.: *Ethical Issues in Business*, pp. 335-342.
- ✓ Denis G. Arnold and Norman E, Bowie (2003): "SWEATSHOPS AND RESPECT FOR PERSONS". *Business Ethics Quarterly*. Volume 13. Issue
- ✓ Sutton R. (2007): "Building the civilized workplace" The Mckinsey Quarterly No. 2

אחריות חברתית של עסקים

- ✓ Buchholz., R., and Rosenthal., S, 2002, " Social Responsibility and Business Ethics", in *A Companion to Business Ethics*, Frederick R (ed.), pp. 303-321.
- ✓ Desjardins J., 2002, "Business Environmental Responsibility", in *A Companion to Business Ethics*, Frederick R (ed.), pp. 280-289.
- ✓ Garriga E., and Mele D., 2004, "Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory", *Journal of Business Ethics*, Vol. 53, pp. 51-71.
- ✓ Smith, C. and Lenssen, G. (2009): *Mainstreaming Corporate Responsibility* Wiley
- ✓ <http://www.maala.org.il/site/he/homepage.asp>
- ✓ <http://www.bsr.org/HTML/Guest/WelcomeGuest.html>

הדו"ח החברתי, בנק דיסקונט:

- ✓ http://www.discountbank.net/images/HebrewSite2005/investors_relationships_2005/doh_hevrati.pdf

קבלת החלטות אתיות

- ✓ Brown, M. T. (1990). Working Ethics: Strategies for Decision Making &

Organizational Responsibility.

- ✓ Harris, J. R. & Sutton, C. D. (1995): "Unraveling the ethical decision making process". Journal of Business Ethics, 14, 805 – 817 Jossey – Bass.
- ✓ Strong, K. C., & Meyer, G. (1992). "An Integrative Descriptive Model of Ethics Decision Making". Journal of Business Ethics, 11, 89-94.
- ✓ Weston, A. (2001). A 21st Century Ethical Toolbox Oxford University Press

אתיקה פרופסיונאלית

- ✓ גרינוולד, י. ודורר, י. (1996). האם ניתן לגבש ערכים ואתיקה ייחודיים לפסיכולוגים צבאיים? פיתוח ארגוני בישראל, 2(9), 50-57.
- ✓ שפיר, ג., אכמון, י. ווייל, ג. (2003). סוגיות אתיות במקצועות הטיפול והייעוץ הנפשי. מאגנס-האוניברסיטה העברית.
- ✓ Block, P. (1981), Chapt. 4-8
- ✓ Carroll A., (2002): "Ethics in Management", in: Frederick R (ed.): *A Companion to Business Ethics*, pp.141-152.
- ✓ Egan, T. & Gellerman, W. (2005) Values, Ethics, and the Practice of Organizational Development. In W. J. Rothwell & R. Sullivan, *Practicing Organizational Development* (2nd Ed), Chapt. 21, pp. 493-509. Pfeiffer
- ✓ Kenneth Heller (1989): "Ethical Dilemmas in Community Intervention" American Journal of Community Psychology, Vol. 17, No. 3
- ✓ Lincoln, Y., S., & E., G., Guba, (1990): "Judging the Quality of Case Study Reports", Qualitative Studies in Education, 3 (1), pp. 53-59.
- ✓ Edgar H. Schein (2003): Five Traps for Consulting Psychologists Or, How I Learned to Take Culture Seriously Consulting Psychology Journal: Practice and

Research, Vol. 55, No. 2, 75–83

- ✓ Olga Voskuijl & Arne Evers (2006): "Tensions between the Prescriptive and Descriptive Ethics of Psychologists" Journal of Business Ethics (2007) 72:279–291
- ✓ Darcy, K (1994): "The Ethics of Change" in: Berger, L. and Sikora, M.: The Change Management Handbook McGraw-Hill pp. 378-384
- ✓ White, L. & Wooten, K. (1986). Professional Ethics and Practice in Organizational Development: A Systematic Analysis of Issues, Alternatives and Approaches. Praeger
- ✓ Louis P. White and Kevin C. Wooten (1983): "Ethical Dilemmas in Various Stages of Organizational Development" *The Academy of Management Review* Vol. 8, No. 4 (Oct.), pp. 690-697

שאלוני אתיקה

- ✓ Berenbeim, R. E. (1992, Spring). "The Corporate Ethics Test". Business and Society Review, 31(1), 77-80.
- ✓ Gatewood, R. & Carroll, A. (1991): "Assessment of Ethical Performance of Organization Members: A Conceptual Framework" AMR. 16; 4' pp. 667-690
- ✓ Reynolds, L. (1992, July/August). "The Ethics Audit". Business Ethics Magazine, pp. 20-22.

הטמעת אתיקה בארגונים

- ✓ Brenner, S. N. (1992). "Ethics Programs and Their Dimensions". Journal of Business Ethics, 11,391-399.
- ✓ Buchholz, R. A. (1989). "Fundamental Concepts and Problems in Business In Madsen, P., & Shafritz, J. M. (Eds.) (1990). "Essentials of Business Ethics". Ethics". New York: Penguin Books.

- ✓ Carroll, A. B. (1990). "Principles of Business Ethics: Their Role in Decision Making and in Initial Consensus". Management Decision, 28(8), 21-23.
- ✓ Dean, P. J. (1992). "Making Codes of Ethics 'Real'." Journal of Business Ethics, 11, 285-290.
- ✓ Deborah, B. (1991, January/February). "Asking for Help: A Guide to Using Socially Responsible Consultants". Business Ethics Magazine, pp. 24-29.
- ✓ Gandz, J. & Bird, F. G. (1989, Autumn). "Designing Ethical Organizations". Business Quarterly, 54(2), 108-112.
- ✓ McDonald, G., & Zepp, R. (1990). "What Should Be Done? A Practical Approach to Business Ethics". Management Decision, 28(1), 9-13.
- ✓ Sims, R. R. (1991). "Institutionalization of Organizational Ethics". Journal of Business Ethics, 10, 493-506.
- ✓ Toffler, B. (1991, Winter). "Doing Ethics: An Approach to Business Ethics Consulting". Moral Education Forum, 16(4), 14-20.

אתרי אינטרנט בנושא אתיקה

- ✓ Extensive list of lists of Websites, of institutes and of topics
<http://www.duke.edu/~wgrobin/ethics/surfing.html>
- ✓ General business ethics resources at the Center for Applied Ethics
<http://www.ethics.ubc.ca/resources/business/>
- ✓ General site for ethics on the Web
(http://commfaculty.fullerton.edu/lester/ethics/ethics_list.html)
- ✓ Center for Applied Ethics at <http://www.ethics.ubc.ca/>
- ✓ <http://commfaculty.fullerton.edu/lester/ethics/listserver.html>
- ✓ Being All That We Can See

תואר שני בניהול - ייעוץ ארגוני

- ✓ University of San Diego Ethics Center: ethics.sandiego.edu
- ✓ University of British Columbia: www.ethicsweb.ca/resources
- ✓ McNamara.C.A complete guide to ethics management:
www.managementhelp.org/ethics/ethxgde
- ✓ Ethics resource center: ethics.org
- ✓ OD/HDS clearing house: odethicsclearinghouse.org

כתבי עת בתחום האתיקה

- ✓ Journal of Business Ethics
- ✓ Business Ethics
- ✓ Business Ethics Quarterly
- ✓ Business and Professional Ethics Journal
- ✓ Business and Society
- ✓ Harvard Business Review

